

Leetu eile kolmepäevasele riigivisiidile saabunud president Toomas Hendrik Ilves ja Evelin Ilves külastasid koos Leedu riigipea Dalia Grybauskaitėga Vilniuse Užupise linnaosa ning avasid seal vabakondlikkusele toetava Užupise Vabariigi põhiseaduse eestikeelse tahvli.

"Ma soovin sellega tunnustada siinset vaimsust ja vabakondlikku vaimu, millele Užupise lugu toetub," ütles Eesti riigipea. "Mõtlesin sellele ka täna Rasose kalmistul, Leedu riikluse moraalse patriarhi Jonas Basanavičiuse kalmul. Nii nagu leedulaste vaimline ärkamine üle sajandi tagasi oli alguses vaid vähestele nähtav "Koit", olid uue aja Užupise esimesed elanikud need, kes teiste lootusetuse kiuste levitasid ometi lootust paremale elule enda ümber."

("Koit" ehk "Aušra" oli Jonas Basanavičiuse toimetatud esimene leedukeelne ajaleht, üks leedulaste rahvusliku ärkamise alustugesid.)

President Ilvese sõnul on Užupis - nagu ka Uus Maailm Tallinnas või Supilinn Tartus - kinnitus, et kui inimesed tahavad oma elukeskkonda ise muuta ja teevad seda üheskoos, siis on nad edukad oma riigis, oma linnas, oma linnaosas, Eestis, Leedus, Užupises, sest väikestest asjadest alustades muutume üheskoos palju suuremaks.

"Vilnelė jõe teisel poolel sündinu – Užupis – on vabaduse ja isetegemise sümbol. On ka tõestus sellele, et vabadus on tugev, kui oskame seda hoida ja edendada. Siis suudab vabadus hoida headust ja avatust ning sedagi, et meie omapära jääks kestma. Ütleb ju ka teie põhiseadus: "Inimesel on õigus olla isikupärane.", " pöördus Eesti riigipea Užupise elanike poole.

"Me vajame killukest Užupist kõikjal. Užupis meie ümber ja meie sees muudab kogu maailma vabamaks ja samas hoolivamaks," rõhutas Eesti riigipea.

*

Užupise Vabariik on Vilniuse vanalinnas Vilnelė jõe teisel kaldal asuvas linnaosas – Užupises (ehk Ülejõel) – loodud ja tegutsev vabakond.

Užupis on kunagine juudi linnaosa, mille elanikud hävitati Saksa okupatsiooni ajal ning mis nõukogude okupatsiooni perioodil muutus sinna kolinud elanike omapära tõttu ebaturvaliseks piirkonnaks. Hea asukohta, ilusa arhitektuuri ja alguses odavate kinnisvarahindade tõttu hakkasid paarikümne aasta eest Užupisse elama asuma aga ka kunstnikud. 1. aprillil 1997 kuulutasid nad välja Užupise Vabariigi, et oma kodukandi sisu ja ilmet muuta ning tuua sinna enam vaimuinimesi. Praegu on linnaosas palju kunstigaleriisid, kohvikuid ning elavad paljud kultuuriinimesed. Užupise Vabariigil on oma põhiseadus, president, valitsus, lipp, raha ja 12-liikmeline armee. President on tuntud poeet, muusik ja filmilavastaja Romas Lileikis. Traditsiooniks on saanud avada erinevates keeltes tahvlid Užupise põhiseaduse tekstiga, eestikeelne on kaheksateistkümnes. Linnaosa keskplatsil asub Užupise Inglise (peaingel Gabriel) kuju, mis sümboliseerib vaimset vabadust Euroopas.

*

UŽUPISE VABARIIGI PÕHISEADUS

1. Inimesel on õigus elada Vilnelė ääres, Vilnelėl aga voolata inimesega kõrvu.
2. Inimesel on õigus soojale veele, küttele talvisel ajal ja katusekividele pea kohal.
3. Inimesel on õigus surra, aga see ei ole tema kohustus.
4. Inimesel on õigus eksida.
5. Inimesel on õigus olla ainumas.
6. Inimesel on õigus armastada.
7. Inimesel on õigus olla mitte armastatud, aga mitte tingimata.
8. Inimesel on õigus olla tundmatu ja mitte kuulus.
9. Inimesel on õigus laiselda ja mitte midagi teha.
10. Inimesel on õigus armastada kassi ja tema eest hoolitseda.
11. Inimesel on õigus hoolitseda koera eest, kuni üks neist sureb.
12. Koeral on õigus olla koer.
13. Kass ei ole kohustatud oma peremeest armastama, kuid peab teda raskel hetkel aitama.
14. Inimesel on õigus vahel mitte teada, kas tal ongi kohustusi.
15. Inimesel on õigus kahelda, aga see ei ole tema kohustus.
16. Inimesel on õigus olla õnnelik.
17. Inimesel on õigus olla õnnetu.

18. Inimesel on õigus vaikida.
19. Inimesel on õigus uskuda.
20. Inimesel ei ole õigust vägivallatseda.
21. Inimesel on õigus aduda oma tühisust ja õilsust.
22. Inimesel ei ole õigust sekkuda igavikku.
23. Inimesel on õigus mõista.
24. Inimesel on õigus mitte midagi mõista.
25. Inimesel on õigus olla erineva(te)st rahvus(t)est.
26. Inimesel on õigus oma sünnipäeva tähistada või ka mitte.
27. Inimene on kohustatud mäletama oma nime.
28. Inimene võib jagada seda, mis tal on.
29. Inimene ei või jagada seda, mida tal ei ole.
30. Inimesel on õigus omada õdesid, vendi ja vanemaid.
31. Inimene võib olla vaba.
32. Inimene vastutab oma vabaduse eest.
33. Inimesel on õigus nutta.
34. Inimesel on õigus jääda teiste poolt mõistmata.
35. Inimesel ei ole õigust teist süüdlaseks teha.
36. Inimesel on õigus olla isikupärane.
37. Inimesel on õigus mitte mingeid õigusi omada.
38. Inimesel on õigus mitte karta.
39. Ära võida.
40. Ära kaitse ennast.
41. Ära anna alla.

Vabariigi Presidendi Kantselei
avalike suhete osakond
tel 631 6229